GAZETA LWOWSKA.

W Piątek **Ncr. 14.** 5. Lutego 1830.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— *Z Wiédnia d.* 28. *Stycznia.* —

W c. k. wojsku zaszły następujące odmiany: Posunieni zostali: na Jenerałów jazdy, Feldmarszałkowie Lejtnanci: Karol Hrabia Civallart, dodany *ad latus* dowodzącemu Jenerałowi w Węgrzech; Andrzej Schneller, dowodzący w Banacie i Jan Fryderyk Baron Mohr, dowodzący Jenerał w ziemi siedmiogrodzkiéj, zostawiony przy swojéj posadzie.

Feldmarszałkami Lejtnantami zostali Jenerałowie Majorowie: Fryderyk Baron Hohenegg; Karol Ludwik Hr. Fiquelmont, Poseł na cesar. Rossyjskim Dworze, zostawiony przy swojéj posadzie; Leopold Baron Geramb; i Hamilkar Marg. Paulucci, Przeciw-Admirał dowódzca naczelny marynarki, Wice-Admirałem przy teraźniejszéj swojéj posadzie. Nakoniec Jenerałami Majorami zostało ośmiu Pułkowników i t. d.

Królestwo Lombardzko-Weneckie.

Podług wiadomości z Medyjolanu J. C. Wys. Arcy-Xiężna Elżbieta, małżonka J. C. Wys. Arcy-Xięcia Rajnera, Wicekróla w Królestwie Lombardzko-Weneckiém, powiła szczęśliwie w d. 16. Stycznia, Xięcia. Dostojna położnica według raportów lekarskich wydanych d. 21. t. m. doznawała wraz z nowo narodzonym Xięciem pożądanego zdrowia.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Rossyja.

— *z Petersburga d.* 31. *Grud.* (12. *Stycznia*). —

Akademija cesarska umiętności, odbyła d. 29. Grudnia coroczne posiedzenie publiczne; Sekretarz akademii P. Fuss zagaił posiedzenie odczytaniem zdania sprawy z roku upłynionego. Członek akademii P. Hamel czytał w języku rossyjskim rozprawę o potrzebie rozszerzenia wiadomości technologicznych między rękodzielnikami rossyjskimi i o konieczności upowszechnienia instrukcyi w niższéj klassie mieszkańców. Członek honorowy Jenerał Bazaine czytał wyjątki z pamiętników o machinach parowych. Zapowiedziane programatem odczytanie pamiętników czł. ak. P. Kupfer o tegoroczněj wyprawie naukowéj do Kaukazu, dla braku czasu czytane być nie mogło. Zakończyło się posiedzenie odczytaniem: 1) rapportu względem ubiegających się o nagrody za podane przez akademiję w r. 1826 zadania w fizyce i historyi; 2) programmatu nowych przez akademiję wyznaczonych nagród; ogłoszeniem członków honorowych i korespondentów obranych przez akademiję, którymi są: Członkami honorowymi: Feldmarszałek Hr. Paszkiewicz Erywański i radca tajny Engel członek rady państwa. Członkami honorowywi zagranicznymi: Baron Fourrier dożywotni sekretarz umiejętności we Francyi, Gay-Lussac i Arago, członkowie téjże akademii; Encke, sekretarz dożywotni akademii królewskiéj umiejętności w Berlinie. Członkami korrespodentami: Kapitan flotty Litke; Pułkownik Lime, radcy stanu Recke i Charmoys, professor Simonow z Kazanu. Członkami korrespondentami zagranicznymi: Adolf Brogniart z Paryża; professorowie Rose i Mitscherlich z Berlina.

Dziennik Odeski z d. 15. (27.) Stycznia donosi:

— *Z Odessy d.* 15. *Stycznia.* —

Stan zdrowia naszego miasta jest ciągle zaspokajający; spodziewamy się, że wolność związków miasta z prowincyją będzie niebawem przywrócona, ponieważ środki ostrożności kwarantanny, jakich położenie Odessy dla bezpieczeństwa mieszkańców, a więcéj jeszcze Państwa wymagało, byłyby nadal zbytecznemi, kiedy zaraza morowa całkiem jest przytłumiona.

Jenerał Gubernator wyjechał dnia wczorajszego do Kiszeniewa.

— *Z Simferopola* (w Krymie) *d.* 8. *Stycznia.* —

Z zadziwieniem dowiadujemy się, iż w Odessie doświadczają mrozów, gdy tutaj mamy łagodną temperaturę i czas piękny. Mieszkańcy używają przechadzki w ogrodach i za miastem bez płaszcza; słońce tak jasno przyświeca i tak jest ciepło jak na początku wiosny.

Królestwo Polskie.

— *Z Warszawy d.* 26. *Stycznia.* —

Onegdaj w kościele S. krzyża odbyła się z wielką uroczystością, przy licznem zebraniu

)(

się osób znamienitych, duchowieństwa i ludu konsekracyja JW. Karola Saryjusza Skórkowskiego, Biskupa Krakowskiego. Konsekratorem był JW. Burzyński, Biskup Sandomirski, współkonsekrującymi JJWW. Biskupi Koźmian Kaliski i Manugiewicz Augustowski. Homagijalnie jako pasterzowi swemu uszanowanie składali: JJWW. Prałaci Paszkowicz i Łubieński w imieniu kapituły katedralnej Krakowskiéj od niéj do tego aktu delegowani, a w imieniu kapituły kolegiackiéj Kieleckiéj, Wysocki, Oficyjał Kielecki.

Grecyja.

Samuel Howe, ajent komitetu greckiego w Stanach północnej Ameryki doniósł, że założył na między — morzu korynckíem miasto, które nazywać się będzie Washingtonia. Rząd grecki dał mu na to 5000 strematow ziemi, z uwolnieniem na 5 lat od wszelkich podatków. Ta osada ma teraz 36 familij, a 200 dusz oprócz 200 robotników, którzy dawniéj włóczyli się żebrząc w Morei. Opatrzono kolonistów we wszystkie potrzebne materyjały do budowy. W szkole urządzonéj na sposób Lankastra, uczy Grek przybyły z Anglii, i ma już 35 uczniów. Każda familija otrzymała jako pożyczkę 20 dolarów na 8 procentu (chociaż prawem przepisany wynosi 10) z obowiązkiem wypłaty w ciągu lat 5. Dawne mieszkanie beja Koryntu, już wyporządzo- w celu założenia tam szkoły dla 20 uczniów. P. Howe za pomocą swoich kolonistów, zamyśla ponaprawiać port Kenchrea i odnowić groblę; upraszał także rządu, aby dochody z tego portu mógł obrócić na założenie szpitala. Położenie kolonii je t wyborne, i dowodzi, ile może zdziałać w Grecyi dobra chęć i wytrwałość, pomimo szc.upłych środków.

Turcyja.

List do redaktora Dziennika francuzkiego: Globe, donosi o wychodzącym Dzienniku w stolicy Egiptu co następuje:

»Prawie od dziesięciu miesięcy wychodzi Dziennik z drukarni Wicekróla Egiptu, w Bulak, porcie Kairu. Kształt tego Dziennika jest prawie téj samej wielkości, jakie były nasze Dzienniki przed ostatnim prawem o stęplu. Każda stronnica ma dwie przedziałki; jedna obejmuje wiadomości w języku tureckim a druga w języku arabskim. Język turecki jest w Egipcie mową zwycięzców, i rządu i przedniejszych urzędników; arabski, mową zwyciężonych, mianowicie ludu i podwładnych urzędników. Po środku wznosi się piramida na szerokiéj podstawie; po prawéj stoi drzewo palmowe, nazwane przez Lineusza Xięciem królestwa roślinnego; po lewéj przyświeca tarcza słoneczna, do połowy zakryta szczytem starożytnego pomnika. Na czele piramidy umieszczony tytuł Dziennika, stosownie przełożony: *Zdarzenia w Kairze*; nad piramidą jest numer Dziennika; po obudwóch stronach dzień miesiąca i rok, pod temi postrzeżenia meteorologiczne.«

Łatwo dorozumieć się WPan możesz, iż nie chcę go nudzić wyliczaniem wszystkich wiadomości, które wyszłe numera tego Dziennika w sobie mieszczą. Przestanę na przytoczeniu niektórych, abyś WPan mógł osądzić, jak jest ważném to zjawisko.

Uważmy naprzód, że Dziennik ten ogłasza z Kairu wykazy i wyroki Wicekróla, i podaje do wiadomości publicznéj ważniejsze zdarzenia w prowincyjach, przedsiębrane roboty publiczne, budowę okrętów wojennych, przybycie i odejście okrętów kupieckich, doświadczenia ku zaprowadzeniu przemysłu europejskiego, a nawet wiadomości z najodleglejszych krajów.

I tak Dziennik ten donosi: 1) że Mehmet Ali postanowił, aby metoda francuzkiéj rachunkowości, podług podwójnego ksiąg prowadzenia, była wprowadzona, i urzędnikom izby rachunkowéj podał sposób takowéj się nauczenia. 2) Że na przyszłość miejsca urzędników rachunkowych, poborców Seraf (dawniéj zwali się Kaszefami) będą dawane tylko krajowcom, jakiéjbądź sekty. Urzędy te sprawowali dotąd tylko Ormianie, Żydzi i Grecy, obcy dla Egiptu ludzie. 3) Że w środku cytadelli Kairskiéj wzniesiono obszerny gmach, w którym składane będą księgi rachunkowe kraju i że budowa tego archiwum kosztowała blisko 200000 fr. (N. 47 Dziennika); 4) Że w Kairze założono praktyczną szkołę administracyi, z któréj wychodzić będą, na Memurów, (prefektów) i Moyawinów (podprefektów). Szkołą tą zawiaduje Dyrektor, mający zlecenie uczyć administracyi prowincyjnéj, a Szejk-ol-Beled (wójt miejski i wiejski), mający zalecenie uczyć praktycznie uprawy roli, i dawać naukę statystyki rolniczéj w prowincyi; 5) Że ośmnastego dnia po świętach Ramadanu r. z. angielski inżynijer nazwiskiem Gallois czynił doświadczenia w swoim ogrodzie oświecania gazem, a to w obecności wielu znamienitych Egipcyjan, Konsula angielskiego i wielu innych rodzin franków oddawna w tym kraju osiadłych. Mówią, że Wicekról kazał publicznie tę probę zrobić, aby okazał swemu ludowi, jak daleko postąpił przemysł Europejczyków, i onegoż korzyści dla drugich krajów, szczęśliwych, że mogą mieć pożytek z wynalazków, które tyle trudów i pieniędzy kosztowały. Nr. 13, donoszący to faktum,

dodaje, że doświadczenie to wzbudziło powszechnie podziwienie obecnych, i że angielski inżynijer zaproponował, iż ogród Wicekróla w Szubra oświeci za 30000 fr. łącząc w to robotę i materyjał.

Inny numer, 46, umieścił ważną statystyczną tabellę arsenału Alexandryjskiego. Arsenał ten stał od wielu lat, lecz przed pięcią miesięcami został przekształcony na wzór arsenałów francuzkich.

Dodatek do innego numeru mieści tabellę cen towarów, które z Państw Sułtana nadchodzą do Alexandryi. Służy ona za podstawę do podwyższania cła. Tabellę tę układa wspólnie Dyrektor cła w Alexandryi z machlerzami towarów wszystkich narodów, którzy w tym charakterze uznani są przez władzę miejscową.

W kilku numerach tych Dzienników jest wzmianka o karach na urzędników wojskowych i cywilnych; przytoczone jest faktum i wyłożone powody ukarania.

Nakoniec jeden z tych numerów donosi, że kara śmierci w Egipcie została zniesiona za wszystkie występki, oprócz przestępstw politycznych i kradzieży, jakiejby się dopuścili Koptowie, piastujący pierwsze urzędy. Nawet zabójstwo i fałszowanie monety nie ulegają tej karze. Natomiast skazany bywa winowajca na warowne więzienie i robotę w Arsenale alexandryjskim na lat dziesięć, dwadzieścia, trzydzieści lub dożywotnie.

(*Dokończenie nastąpi.*)

Prussy.

— Z Berlina dnia 21. Stycznia. —

W rocznicę uroczystości koronacyi i orderów obchodzoną onegdaj, zaszczyceni zostali między innymi orderem orła czerwonego 3ciej klassy: Jenerał Major Więckowski, Pułkownik Małachowski dow. pułs huz. gwardyi; Pułkownik Zieliński brygadyjer żandar.; tajny Radzca sprawiedliwości Zakrzewski w Poznaniu; Dyrektor Tow. Kred. Grabowski, w Poznaniu; tajny Radzca Rejencyi Michalski, w Poznaniu.

Zjednoczone Niderlandy.

Gazety niderlandzkie zawierają następujący wyrok królewski, dotyczący się złożenia urzędników, którzy są oraz Członkami Stanów powszechnych: „My Wilhelm i t. d. Z uwagi, że okoliczności poprzedzające narady nad budżetem, lub podczas rozpoznawania takowego zaszłe, coraz bardziej dowodzą, iż urzędnicy publiczni w ogólności, szczególnie zaś ci, którzy ze szczególnych względów urzędy piastują, powinni być szczerze i gorliwie tokowi, widokom i zasadom rządu oddani, takowe wspierać i swoim współziomkom dobrym przykładem przewodniczyć, — z uwagi, że nietylko wszystkich tych, którzy są w podobnych stosunkach, jest obowiązkiem, ale nawet nieodzownie potrzebną rzeczą do nadania rządowi potrzebnej siły ku zachowaniu nietykalności instytucyj konstytucyjnych; — gdy atoli wyżej pomienione okoliczności z Naszym największym żalem nauczyły Nas, że wielu sług publicznych, urzędników Naszego domu i przy Naszej osobie, używających szczególniejszych dowodów Naszej łaski, w swojem publicznem postępowaniu, zupełną niechęć ku zasadom Naszego rządu okazali; z uwagi, że chociaż między nimi znajduje się wielu, którzy, lubo są wraz Członkami Stanów powszechnych, i jako tacy mają konstytucyjne i niezawisłe prawo, swoje zdania nad projektami pod narady wziętemi jawnie oświadczać, wszelako, ponieważ zdania te, ile razy sprzeciwiają się zasadom rządu, którego jako słudzy publiczni bronić i u swoich podwładnych powinni być w poszanowaniu, nie dozwalają Nam, abyśmy onym poruczali wykonanie Naszych rozkazów, lub onym dawali dowody Naszej szczególnej łaski, — przeto po wysłuchaniu naczelnika naszego wydziału ministeryjalnego, zastrzegając sobie dalsze rozporządzenie, do których powyższe okoliczności mogłyby Nas spowodować, postanowiliśmy i stanowimy: (Tu następuje złożenie z urzędu P. de la Faille d'Hujsse, Podkomorzego, PP. Yugenhouss, Luyben i de la Vielleuse jako Komissarzów obwodowych, P. de Boussies jako Majora policyi konnej, i odjęcie pensyi P. Stassart, 18,000 fl. Pomienieni są Członkami drugiej Izby Stanów powszechnych. Czterej z tych nie mówili nic podczas dyskussyi nad budżetem, lecz wszyscy głosowali przeciwko budżetowi, przeciwnie zaś głosowali wyjąwszy P. Stassart za późniéj przełożonym modyfikowanym budżetem dochodów.)

Wielka Brytanija i Irlandyja.

Podług wiadomości z Londynu z d. 15. Stycznia bardzo często odbywały się narady gabinetowe w ostatnich czasach.

Posłowie zagraniczni równie w tych dniach często się naradzali tak między sobą, jakoteż z Hr. Aberdeen.

Kuryjer czyni niektóre uwagi nad stosunkami Portugalii do Anglii i wzywa, aby wszystkie wiadomości o politycznym stanie tego kraju z oględnością rozpoznawano. Poczém tak mówi: Do tych postrzeżeń jesteśmy spowodowani przez to uboczne i nieprzyzwoite stanowisko, w jakiem

Anglija już od dawnego czasu względem Portugalii zostaje. Wspólne interesa obudwóch narodów są zkompromitowane, handel ich zatamowany, przedmioty narodowego rozpoznania i zażaleń nastąpiły i muszą niezawodnie na nowo następować, i dla zaszłych okoliczności, przybierać ton nieprzyjemny. Dalecy od tego, iżbyśmy w tak zawikłanych interesach pośpieszać się doradzali, wszelako nie wahamy się objawić nasze zdanie, iż przedsięwzięty będzie krok do przywrócenia rzeczy, na stopę niejako stałą i rozumną, skoro będziemy mieli przekonanie, że Portugalija względem swojej wewnętrznej administracyi tak wyrzekła, iż w téj mierze nie masz wątpliwości."

Rozpoczęły się już obrady o spór graniczny między Anglija a Zjednoczonemi Stanami Ameryki. W dniu 2. Kwietnia b. r. muszą być wszystkie dokumenta i noty Królowi Niderlandzkiemu podane; wyrok jego polubowny nastąpi we trzy miesiące później. Tym sposobem ukończony będzie po przyjacielsku, za pośrednictwem między dwoma potężnemi Państwami, spór graniczny, którego rozpoznanie z początku stawiało trudności, a dawniej nawet dało powód do krwawéj wojny.

Kuryjer mówi o zagajeniu obrad przez Prezydenta Jackson: „Panujące w niem umiarkowanie a nadewszystko przemawiająca przychylność dla Anglii są niezaprzeczonym dowodem, jak śliską jest rzeczą osądzać dyplomatyka według głosu pospólstwa. Gdy w zeszłym roku czyniono wybór Prezydenta, odmalowały go Dzienniki amerykańskie jako burzyciela, któremu powierzać władzę nie byłoby rzeczą bezpieczną dla spokojności wewnętrznej kraju i sprowadziłoby Stanom Zjednoczonym nieochybną wojnę. — Takie to było powszechne mniemanie o mężu, po którym wielu już podówczas wcale czego innego się spodziewało, a który przez swą światła i spokojną politykę stał się godnym naśladowcą Washingtona."

Z Portsmouth piszą: PP. Richard i John Leander upoważnieni przez rząd angielski, do wyśledzenia biegu rzeki Niger, tak długo poszukiwanego i dla jeografii tyle ważnego, przybyli tu z Londynu i popłyną na brzegi zachodnie Afryki."

Francyja.

Król przyjmował w dniu 18. Stycznia na prywatnem posłuchaniu Hr. de la Grange, Sekretarza poselstwa francuzkiego w Niderlandach.

Z Toulonu donoszą pod dniem 11. Stycznia: „Korweta: Lamproie, pod Kapitanem Dussault, odbija dzisiaj od brzegów i płynie na wschód. Wiezie 400,000 fr., żywność i t. d. dla francuzkiéj brygady w Morei. Dzisiejszego poranku odebrała depesze od rządu, które z sobą bierze. Na pokładzie tego okrętu znajduje się dwóch Xięży, udających się do Palestyny i jeszcze dwóch innych podróżnych. Okręty linijowe Wrocław i Prowance w krótkim czasie tak urządzono, że mogą wyjść pod żagle; dzisiaj, wszyscy naczelnicy portowi odebrali rozkazy, aby wszelkiemi środkami starali się jak najśpieszniej uzbroić okręty linijowe: miasto Marsylija, Scipio, fregaty: Ifigenija, Didonę, Armidę, Syrenę, korwety: Oise, Emulation, brygi: Dragon, Cygne i Alerte, a wszystkie inne okręty w porcie będące naprawić." Pod d. 12. donoszą z tamtąd, że okręt algierski ścigał jeden kupiecki francuzki, a inny został zabrany, pomimo to, że 12 okrętów francuzkich stoi przed Algierem, i rejencyja ma tylko dwa złe porty Oran i Algier. P. Labretonniere opuszcza dowództwo tego oddziału, następcą jego będzie Kapitan Massieu de Clerrol, i jemuto zostawiono zaszczyt domagać się satysfakcyi od Deja za obrazę, która nie powinna była tak długo zostawać bez kary. Mówią, iż uderzą na Algier ze strony morza pod dowództwem sławnego Admirała. Wojsko lądowe ma być pod rozkazami Jenerała dywizyi dawnego wojska, któremu przyrzeczono stopień Marszałka. Podczas gdy Sułtan wdawał się w układy z Rejencyją dla załatwienia sporu w dobrym sposobie, dozwolono wypłynąć korwecie, fregacie i dwom brygom z Algieru, które Sultan życzył sobie użyć na swoje potrzebę. Z tego pozwolenia korzystać miało kilku korsarzów, którzy teraz niepokoją morze środziemne.

W d. 15. Stycznia spalił się w porcie Toulonskim okręt linijowy Scepter. Niewiadomo jeszcze przyczyny tego pożaru, lecz uwięziono już wielu majtków. Szkodę rachują na 250,000 fr.

Umieszczone w Monitorze doniesienie P. Jomard zawiera następujący opis odmian zaprowadzonych w Egipcie przez Wicekróla Mehemet Ali. Podział prowincyj uskutecznionу jest na departamenta, obwody i powiaty; zamiast zgromadzeń prowincyjonalnych ustanowiono dywan jeneralny, zgromadzający się w jednem z miast stołecznych, do którego należy 200 deputowanych z prowincyj, i blisko 30 cywilnych i wojskowych urzędników. Wicekról przedstawia dywanowi wszystkie przedmioty tyczące się administracyi, Dywan ten nie może się wprawdzie nazywać zgromadzeniem reprezentantów, ale jednak jest czémś więcéj, jak prostą radą. Posiedzenia są publiczne. Od roku 1826 ciągle wysełają do Francyi młodych ludzi w celu pobierania nauk w wiadomościach, kunsztach, rzemiosłach i polityce. Razem z przybyłymi niedawno do Marsylii

br. s. 65-66

br. s. 65-66